

Farmers' rights. Bønders rettigheter, deltagelse/innflytelse.

Finanskrisa har fortrenget matkrisa og kanskje også klimakrisa i kampen om oppmerksomhet. I virkeligheta eksisterer også de to andre. Antallet som sultet, og antall barn som lider økte i 2008. I skarp motsetning til FNs tusenårsmål. Det er viktig å konsentrere innsats om behovet for økt matproduksjon framover, jft FAO +60% fra nivået i 2000 til 2030. Opprettholde og styrke det småskala og familiebaserte landbruket over hele verden. I dette større bildet er plantetraktaten og bønders rettigheter til plantemateriale et godt og vesentlig grunnlag.

- Norge har vært viktig i arbeidet med plantetraktaten gjennom år.
- Plantetraktatens fond for Benefit sharing. Norges bidrag tilsvarende 0,1% av brutto-omsetningen av såvarer. Viktig. Fokus på bevaring gjennom bruk.
- Traktaten og anerkjennelsen av bønders rettigheter er viktig. Erkjenne at dette temaet er enda mye viktigere for bønder og for matsikkerhet i utviklingsland.
- Ikke minst den internasjonale matsituasjonen understreker behovet for å satse på et landbruk i Norge.

To hovedinnganger til temaet:

- A) Planterarter som er tilpassa norske forhold som grunnlag for norsk landbruk. Norske bønder må ha innflytelse/deltakelse som sikrer dette.
- B) Mulighet til/stimulere til å bevare genetisk mangfold ved at bønder som ivaretar gamle sorter, landsorter etc ikke blir hindret av uhensiktsmessig regelverk.

Ang A)

- En hovedutfordring for norsk landbruk blir å ha sorter (av korn, gras, andre planter feks epler) som er godt tilpassa norske vekstforhold. Ikke minst med endringer i klima framover. Dette foredlingsarbeidet krever betydelig forskningsinnsats. Denne forskningen og planteforedlingen MÅ også finansieres fra det offentlige og kollektivt fra næringa. Det er ikke grunnlag i Norge for at dette aleine skal finansieres ved avgifter og lisenser på såfrøet.
- Norges Bondelag ønsker heller ikke at Norge skal slutte seg til UPOV 91. Rett til bruk av eget såkorn.
- Ikke minst for grasvekster vil det i dette arbeidet med foredling bli viktig å kunne dokumentere og utnytte det genetiske mangfoldet som måtte finnes her til lands.
- Rapporten nevner at genressurser er lite prioritert i de forskningsprogrammene som rapporten nevner. Disse programmene er imidlertid i stor grad innretta på forskning næringsretta forskning /innovasjon . Kritikken har derfor antakelig ikke rett adresse. Jeg mener vi må rette blikket mot og utfordre forskningsprogram i regi av forskningsrådet som har ansvar for enda mer grunnleggende forskning når det gjelder akkurat dette temaet. Dokumentasjon av genetisk variasjon bør imidlertid danne utgangspunkt også for næringsretta forskning, slik at variasjonen kan ivaretas og

utvikles. Bevaring gjennom aktiv bruk. Forskningsprosjekter som for eksempel ser på dyrking og bruk (bakeegenskaper) ved gamle kornsorter er absolutt ikke utelukka fra finansiering i fra Forskningsråd og/eller Landbruksfondet (forskningsavg), sjøl om ikke ordet genressurs er står eksplisitt.

- Koordinering og innspill fra genressurssenteret. Godt forslag i rapporten.
- Jordbruksforhandlinger er svært viktig generelt for bønders innflytelse over rammevilkår, men betydningen noe overdrevet vs potensialet for bevaring og bruk av plantegenetiske ressurser og benefit sharing. Sentrale virkemidler som Regionale miljøtiltak og Spesielle miljøtiltak i landbruket. Ikke nevnt i rapporten. For eksempel Tilskudd til seterdrift, skjøtsel av utvalgte biologiske arealer Biomangfold/. Artsrikdom er fokus, sammenheng også til genetiske variasjoner?
- Mer fornuftig: Genressurssenteret. Bevaring og bruk. Sikrer bedre fokus og faglig forankring enn små ordninger jordbruksavtala.

Ang B)

- Viser til brevet fra genressursutvalgene/senteret om såvareforskriften m.m.
- Viktig at det ikke blir lagt unødige hindringer i veien for bruk og utveksling av spesielle sorter, landraser etc.
- Forenklete krav til beskrivelse, ensartethet (DUS-test) etc.
- Løse kravet om registrert såvareforretning